

CAatalogus sancto//rum [et] gestor[um] eor[um]

Petrus <de Natalibus>

Lugduni, 1508

De natiuitate d[omi]ni nostri iesu [Christ]i. Capitulum. i.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70797)

Incipit liber secundus a nativitate do-
mini usque ad septuagesimam.

De nativitate dñi nostri iesu xpi.

Capitulum. i.

Nativitas domini

nostri iesu christi fm̄ carnem cō-
pletis ab Adam annis. v. mille
cxix. vt Eusebius in chroniciis
suis ponit facta est tempore oca-
siani augusti primi. Veniente autem filio dei in
carnē tanta pace totus mūdus gaudebat: vt uni-
uerso orbi vnicus romanorum imperator paci-
fice presideret. Quia enim nascebatur qui pacē
pectoris et eternitatis tribueret. Voluit etiam vt

ortum suum pa-
temporis illustraret. Cesar igitur augustus uni-
uerso orbi presidens scire voluit quot provincie: quot ciuitates:
quot castra: quot ville: quot homines in toto orbe forent: et. clix.
anno imperij sui iussit orbem vniuersum describi. Nam vt in hi-
storia scholastica dicitur: omnes homines ad urbem: vnde trahē-
bant originem pergebant: et quislibet denariū offerens se romano
subditū imperio p̄tebatur. Et dicebatur p̄fessio: qz ore pp̄rio
fatebaf. et descriptio: qz eoz noia scribebant. Hec descriptio p̄-
ma facta est a preside syrie cyrino: qz est iudea in medio terre ha-
bitabilis esse d̄: pussim est vt in ea inchoaret: et deinde per circū
stātes regiones prosequeret. Ioseph aut̄ de genere dauid a naza-
reth in bertheem profectus est cum Maria desponsata sibi vxore
pregnante: potissime quia instante eius tempore partendū: the-
saurum sibi a deo commissum noluit alicui commendare. Cum
ergo berthee appropinquasset: vt legitur in libro de infantia sal-
uatoris: vidit virgo partem populi gaudentem: et partem gemen-
tem. Quod sibi angelus exponens ait partem gaudentē esse gen-
tilem populum: qui in semine abrahe eternam benedictionē erat
accepturus: gementē hō esse plebem iudaicam: a deo suis deme-
ritis reprobam. Et dum ambo Bertheem aduenissent propter
viatorum multitudinem hospitij occupatis steterunt eadem no-
cte in diuersorio quod erat in cōmuni transitu inter duas domos
habens operimentum: vbi ciues in diebus ocl̄i cōueniebant: vbi
et presepium cum feno erat: ad quod animalia in diebus fori al-
ligabantur: In ipsa media nocte beata virgo filium suum. viij.
kalendas Inuarij peperit: et cum panniculis inuolutum super
fenu in presepio collocauit. Quod fenu beata helena postmodū
rome trāstulit. Circa xpi natiuitatē tria sunt cōsiderāda: scz no-
nitas admirabilis: veritas infallibilis: et vtilitas inextimabilis.
Nouitas admirabilis attēdit ex p̄te facti: qz de hō factus

est. Nam vt dicit Bernardus in eadem persona eternum antiquū & nouū mirabiliter conueniunt: eternū sc̄s diuinitas: antiquum. s. caro ab adam transducta: nouū sc̄s aīa de nouo creata. Quod autē dei verbū idē permanens incarnatus fuerit: & si humanā rationē transcendat: tñ aliquā exēplo p̄t ostēdi. Estat enī x̄bum qd̄ ē in mēte hoīs adeo occultū: qd̄ neq; videt̄: neq; audiri: neq; tāgi: vel tractari p̄t. Et tamen litteris scribatur nullatenus in sui substantiā cōmutatum fir̄ legibile: & per cōsequēs visibile & audibile. Insuper est manibus constructibile: immo & quantum ad litterarū formā destructibile redditur. Similiter verbū dei qd̄ in mente diuina eternaliter genitū est: incommutabile permanens: quod erat spirituale & invisibile per carnem assumptā visibile & constructibile: immo & quantum ad humanitātē passibile factum est. Secundo attenditur ex parte matris: q̄ natus est de virgine & sine dolore atq; pollutione matris: & salua eius semper integritate. **¶** Hoc autē fuisse quinq; rationibus probatur. Primo per prophetiā Esaię. viij. Ecce virgo concipiet & pariet filium. **¶** Secundo per figurā: hoc enī figuratū est per virgā aaron: q̄ floruit: & per portam ezechielis que clausa permansit. **¶** Tertio per custodiam. Joseph enī eo q̄ eam custodiuit testis sue virginitatis fuit: vt dicit augustinus. Quarto per experientiam. Nam vt habet in libro de infantia. Joseph ad virginis puerperii vt morē seruaret patriū: duas obsecraciones aduocauit: sc̄s zebel & salome. zebel igitur parientē considerans exclamauit virginem peperisse: eo q̄ nulla signa corruptionis videret. Salome autē dum incredula probare velle: cum manus apposuit: confestim manus eius aruit. Iussu tamen angeli sibi apparentis puerum penitēs retigit: & continuo sanitatē recepit. **¶** Quinto per rationis euidentiā. Nam vt dicit anselmus quattuor modis potest deus producere hominē: sc̄s sine homine: & sine femina: sicut fecit adam. De homine sine femina: sicut fecit euam. De homine & femina: sicut cōmunitis probat vsus. Restabat igitur quartus modus de femina videlicet sine homine: sicut in christo mirabiliter factum est. Alioquin diuisio modi producendi in deo apparuisset imperfecta. **¶** Tertio attenditur talis nouitas ex parte temporis. Nam in temporis nouitate filius dei natus est. Et quantum ad annum: q̄ in anno pacis vniuersalis in toto mundo vigentis: vt dictum est: & in anno descriptionis orbis: vt per hoc daretur intelligi q̄ ille veniebat in carne: qui electos suos ascriberet in eternitate: vt dicit gregorius. Et quantum ad mensem: q̄ in mense imo in signo quo dies punctaliter incipiunt crescere: vt ex hoc prefiguraretur quod iohannes baptista dixit. Illum oportet crescere: me autē minui. Debet enī humana vita in se desce-

re: in christo proficere. Et quantum ad diē: quia in diē dñica: que fuit prima diē sc̄s: in qua lux corporalis a deo p̄ncipiū creaturarū p̄ducta est. Sic et diē isto: qui est post seculi renouationē ille qui est lux mundi vera: & p̄mogenit? ac p̄ncipiū creature dei: corporaliter natus est. Et quantum ad horā: quia in media nocte: vt sc̄s in medio tenebrarū tempore lux noua adueniens mundi tenebras illuminaret. **¶** Quarto attenditur ex parte loci. quia natus est in bethleem: quod interpretatur domus panis. Ipse nāq; est: qui de ipso dicit Ioh. vi. Ego sum panis viuus qui de celo descendi &c. **¶** Veritas autē in fallibilibus natiuitatis dñice: per quā ipsa natiuitas comprobatur: ostenditur per oēs creaturas. **¶** Et primo per creaturā que habet purū esse q̄ sunt elementa & lapides. Primo enim declarata est per celum in parte orientalis: nam in ipsa die natiuitatis: vt habet in chzonictis. Tres soles in oriente in celo apparuerunt: qui paulatim in vniū corpus solare redacti sunt. Per quod inuenit̄ q̄ vniū & trini dei noticia mundo oriebatur. Tres in parte occidentalis. Nā vt ponit Hieronymus. Tū romani octauianū pro deo adorare vellent: eo q̄ omnia sibi ad votū succedere conficerent: ille triduanam induciā petiit sibiyllā prophetissam aduocauit: eamq; superinde consuluit. Eū die natalis dñi in camera cesaris orant: media die circulus aureus apparuit circa solē: & in medio virgo puerū baiulans & litteris aureis inscriptum. Hec est ara filij dei vniuentis. Tunc sibiylla octavianum aduocauit: visionem ei ostēdit: et puerum illum ipsa die natum dixit: quem augustinus maiorem esse asseruit: quem imperator adorans eidem sacrificauit: in quo loco nūc edificata est ecclesia que dicitur sancta maria ara celli. **¶** Secundo ostensa est per elementū ignis: q̄ ca nocte per totum orbē cunctos sodomitico vitio laborantes extinguit: vt dicit Hieronymus in glossa supra illo verbo Esaię. ix. Lux orta est eis. **¶** Tertio per elementū aeris. Nam vt dicit Lherosolimus. Ea nocte magi super victorialis montem orantibus stella in aere de nouo producta: & coruscans apparuit: que eis natum dñm nuntiavit: vt tractabit̄ in festo epiphanię. **¶** Quarto per elementū aque: vt enī testat̄ Innocentius tertius. Fons aque: qui de taberna emerit: ubi nūc est ecclesia sancte marie trans tyberim rome consurgebat in liquores olei versus: tota die natiuitatis vsq; in tyberim p̄fluxit. **¶** Quinto per elementum terre. Scribit nāq; damascenus super illo verbo ps. Nox sicut dies illuminabitur: q̄ istud nocte natiuitatis dñice adimpletum fuit: q̄ nox in hora natiuitatis eius desce: videlicet nocte media in claritatē dei conuersa est. & quia ipsa lux ad patres: qui erāt in limbo descendere non poterat: terra se in plurib; locis aperuit: & per eorū rimas lux ad patres vsq; descendit: & tunc adimpleta est p̄phetia Esaię. ix.

millavit se propter homines: q; venit propter
eorū salutem: vsq; ad homines propter nascenti
modum confimite: et supra homines propter
nativitatis modū singularē. Hec damascenus.

De sancta Anastasia martyre et
socijs. Cap. ij.

Anastasia

nobilissima romana filia pre-
toreti illustris et
gentilis a matre
sua fausta xpiana et a sancto
chryfogono in fide xp̄i erudi-
ta est: que tēpoze diocletiani
martyrium passa est. Nam tra-
dita publico pagano in coniu-
gem: languores simulans se semper ab eius cō-
sortio abstinebat. Sed vir audicens eam cum
vna ancilla xp̄ians carceratis necessaria mini-
strare: eam in artissima custodia recluserat: ita ut
etiam alimoniam denegaret. Que vincra sancto
chryfogono amarissimas epistolas destinabat:
ille nō cōsolator: itas remittebat. Inter hec vir
eius moritur et sancta a carceribus liberatur.
Hec habebat. iij. ancillas sorores et virgines. s.
agapē: thymoniam: et hyrenā. Quas vrbis prefe-
ctus dulcius vti xp̄ianas renuit: et eas nolētes
consentire sibi nec dñs sacrificare martyriū pa-
ti fecit: ut haberetur. iij. non. aprilis. Post qua-
rum passionē anastasia de consensu diocletia-
ni comprehendit: ut si eam sacrificare faceret in
conjugiū haberet. Quam cum ductā in cubicu-
lum amplexaretur subito cecus efficitur et ad
deos accedens si a cecitate liberari possit sci-
scitatur. Qui eos cōtra se indignatos auduit:
eo q; anastasia contristavit. Et rediens domum
inter manus ducentium exspiravit. Post hec
anastasia ab eius successore detenta est. Qui au-
dito q; multas possessiones haberet: eidez sua
dere cepit: ut si vellet libere christianitate per-
frui possessiones suas sibi daret: et tūc vera chri-
stiana esset: eo q; xp̄us oia eroganda iussisset.
Que cum eidez responderet: facultates pau-
peribus: non autem divitibus erogandas: dicit
carceri fame cruciāda tradit: s; a sancta Theo-
dora: que iam martyrium passa fuerat: duobus
mensibus celesti pane reficitur. Tandē cum du-
centis virginibus ad insulas palmaras ducta
est: vbi multi xp̄iani fuerat relegati. Unde post
aliquot dies a prefecto renovata et ad palos li-
gata ignibus cōcrematur: ceteris nō diversis
supplicijs perimuntur. Inter quos vnus erat
qui pluribus divitijs spoliatus dicebat: saltē
xp̄m sibi auferri non posse. Corpus autem san-
cte anastase in eius viridario quedam apollo-
nia sepelitur: vbi postmodū in eius honore ec-
clesia fabricata est. Passa est autem. viij. kalen-
d. Ianuarij. circa annum domini. cclxx.

De sancta Eugenia virgine et mar. Cap. iij.

Eugenia fi-

lia philippi nobil-
issimi romanoz
fuit tempore va-
leriani et gallieni
imperatoz: qui quidē philip-
pus a senatu prefectus alexā-
drie cōstitutus claudiam vro-
rem suam: et filios adiurum et
sergium ac filiam eugentiaz se-
cum duxit. Que eugenia vnā cum protho et hia-
cyntho cumuchis et seruis suis studēs omnibus
liberalibus artib; erudita: anno. xv. etatis sue
ab aquilino aquilini consulis filio in conjugiū
petitur: sed ipse ab eadē in vtrū contēntur. Et
dum in libris apostoli studisset aō tam chri-
stiana prothū et hiacynthū conuertit. Et assūm
pro habitu viri ad monasterium monachozum:
quod erat extra ciuitatē alexādrie: quibus per-
mittebatur a paganis ibidem habitare: ipsa ac-
cessit: et se virum simulās cum protho et hiacyn-
tho fieri monachus postulavit. Quam abbas
helenus per spiritū feminā cognoscens eaz nō
hiloninus de virili animo cōmendavit: et ipam
vna cum socijs monachos fecit: que in dei timo-
re permanit: et eugenius vocatus in sanctitate
vite perseverans: post abbas obitum in regi-
mine successit. Parentes igitur eā dudū requi-
rentes et nō inuenientes lugebāt: sed vates gē-
tilium vaticinantur filiam et socios inter duos
translatos. Qua de re pater filie imaginem fe-
cit: et eam ut deā adorari mandavit. Tempore
processu dū matronā melanthiā noīe euge-
nia oleo perungens a quartana liberasset. Illa
fratrem eugenium virum esse arbitrans: eūq; se-
plus visitās in eius amorez exarsit: et cogitās
qualiter secum cōmiseri possit: languore simu-
lans pro eo misit. Quem tanq; virum dum illa
osculis et amplexibus ad cōcupiscentiam pu-
caret: eiq; amorem suoz panderet: et ille sermo-
nibus acerbis facinus omnimode recusaret:
cōfusa mulier et dubitans ne eugenius factum
proderet: et sic verecūdiā ipa incurreret: clama-
re cepit: q; se eugenius voluerit violare: pefe-
ctūq; philippi adijt: et de crimine eugenii accu-
savit. Tunc prefect; ira accensus tā ipam q; cū-
ctos xp̄ianos repertos cōprehēdi iussit: diez
statuit: quo oēs iniretēt morib; bestiarū. Eu-
geniūq; sibi astantē interrogat: an xp̄us adulte-
ria doceat. Tuncq; hoc virgo cōmississe negasset
et melanthia seruos et ancillas prout ab ea do-
cti fuerant: testes adhibuisset. Eugenia pro de-
fensione veritatis: et ne christianū nomen falsi-
tate confundere: a summo vsq; deorsum corā
prefecto vestem scidit: et se feminam esse osten-
dit: eugeniā videlicet philippi filiam et socios
prothum et hiacynthum omnibus declaravit.